

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 2. Quid præscribat, & ad quid obliget lex naturalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

gat, se ipsa immediate applicatur, quia applicatur per dictamen practicum, quo completur in ratione legis, & quo subditum formaliter reddit practice cognoscentem, quid faciendum quidve omittendum sit: hoc ipso enim subditus exercere cognoscit legem naturalem, & quidem sufficienter ad hoc, ut per eam dirigatur & obligetur. Quamvis autem lex naturalis sic se ipsa immediate applicetur subdito, non tamen se ipsa immediate applicatur ad opus, quia dictamen practicum, quo completur in ratione legis, est dictamen universale, quale est illud: Nunquam mentiri licet. Dictamen autem universale non potest ad opus applicari, nisi mediante dictamine particulari, seu iudicio practice practico, quo intellectus iudicat v. gr. non esse hic & nunc mentiendum. Hoc autem iudicium est applicatio legis ad opus, non ipsa lex: lex enim debet esse universalis, & abstrahere à circumstantiis particularibus, quibuscum dictamen particulare obiectum proponit.

Dices. Si dictamina practica rationis sunt complementum intrinsecum & essentiale legis naturalis, lex naturalis non est lex divina. Consequens est contra nos. Ergo, &c. *Resp. neg. seq. maj.* Quantumcumque enim dictamina illa sint actus intellectus creati, ab eo physice & immanenter elicit, sunt nihilominus actus Dei, ut legem ferentis, & voluntatem suam obligativam per illa practice intimantis, atque prescribentis quid fieri quidve non fieri velit; proindeque dictamina illa cum internis actibus Dei, ut legislatoris, constituunt completam & integram legem, quæ verè divina est, upote ab ipso Deo immediate lata & instituta.

Dices. Dictamina practica rectæ rationis dicant practice aliquid esse faciendum vel omittendum, ut conveniens vel disconveniens naturæ rationali, quæ tali. Ergo falsum est, quod intiment voluntatem quam Deus habet obligandi creaturam rationalem ad faciendum vel omittendum aliquid, quia decet vel dedecet naturam rationalem, quæ talem; proindeque falsum est dictamina illa esse complementum legis naturalis. *Resp. neg. ant.* Nam dictamina illa simul & indivisibiliter saltem confuse & implicite, quod sufficit, dicant illud esse præceptum vel prohibitum à Deo, quia conveniens vel disconveniens est naturæ rationali, à Deo, inquam, ut authore & rectore naturæ rationalis. Hinc alias negavimus, ab ullo adulto, ubi primum præceptum aliquod naturale implendum occurrit, Deum inculpabiliter ignorari posse.

At inquit. In ea hypothese, siue possibili siue impossibili, in qua existeret natura rationalis, & tamen Deus nullam haberet voluntatem obligandi ad faciendam vel omittendam, quæ naturam rationalem decet vel dedecet, adhuc dictamina practica rectæ rationis essent omnino eadem, quæ nunc sunt. At qui in illa hypothese dictamina practica rectæ rationis præcise dicant aliquid esse faciendum vel non faciendum, quia conveniens vel disconveniens est naturæ rationali. Ergo similiter nunc dicant præcise, &c.

Resp. neg. maj. Nam in facta hypothese, ut dicitur in minore, nihil aliud dicant siue distincte siue confuse, quam aliquid esse faciendum vel non faciendum, ut conveniens vel disconveniens naturæ rationali, quæ tali. At in præsentī hypothese, in qua Deus habet voluntatem efficacem obligandi creaturam ad faciendam ea, quorum ommissio, & omittenda ea, quorum commissio naturam rationalem dedecet, atque ad hanc voluntatem creaturæ rationali intimandam utitur dictaminibus practicis rectæ rationis; ita hæc dictamina modificat, ut saltem confuse dicant ab eo, ut authore & rectore naturæ rationalis, præcepta esse ea, quæ dicant esse faciendam, quia eorum ommissio, & prohibita esse ea quæ dicant esse omittenda, quia eorum commissio naturam rationalem dedecet.

Hinc in præsentī hypothese, quæ sola possibilis est, ut infra ostendetur, nemo peccare potest contra re-

Simonnet Theol. Tom. II.

ctam rationem, purè dicantem aliquid esse faciendum vel non faciendum, quia conveniens vel disconveniens est naturæ rationali; & quicumque peccat contra rationem, dicantem aliquid esse faciendum vel non faciendum, quia conveniens vel disconveniens est naturæ rationali, peccat contra rationem saltem confuse dicantem aliquid esse præceptum vel prohibitum, quia conveniens vel disconveniens naturæ rationali, à Deo ut authore & rectore naturæ rationalis, atque ita Dei, ut authoris & rectoris naturæ rationalis, voluntatem obligativam practice intimantem, illamque complementem in ratione legis divinæ naturalis.

Hinc quicumque peccat contra rectam rationem, peccat contra legem divinam naturalem, & ita omne peccatum theologicum est, ac offensa Dei propriè dicta, inducens reatum damnationis æternæ, si grave est. Hinc divisio peccati in philosophicum, quod soli rationi repugnat, & peccatum, quod etiam adversatur legi divinæ, in præsentī hypothese chymera est.

ARTICULUS II.

Quid præscribat, & ad quid obliget lex naturalis.

RESPONSIO I.

Lex naturalis prohibet, quidquid ex natura rei dedecet naturam rationalem, seu, quod idem est, prohibet id omne, cuius commissio intrinsecè & essentialiter dedecet naturam rationalem.

Prob. Nam id omne, quod ex natura rei dedecet naturam rationalem, prohibitum est aliqua lege divina: hoc enim evidenter pertinet ad sapientem naturæ rationalis, cuius Deus author & rector est, gubernationem. At si aliqua lege divina prohibitum est, certè lege naturali, quam Deus condidit ut author & rector naturæ rationalis, & quæ supponit in iis quæ prohibet, intrinsecam & essentialem turpitudinem, in quo differt à lege purè positiva, quæ non supponit in iis quæ prohibet, moralem turpitudinem, sed eam inducit. Ergo, &c.

RESPONSIO II.

Lex naturalis præcipit id omne, quod ex natura rei, siue antecedenter ad omnem ordinationem & constitutionem siue divinam siue humanam, necessarium est ad vivendum conformiter ad naturam rationalem, seu, quod idem est, præcipit id omne, cuius ommissio intrinsecè & essentialiter naturam rationalem dedecet.

Prob. Id omne, quod ex natura rei necessarium est ad vivendum conformiter ad naturam rationalem, præceptum est, imò non potest non esse præceptum aliqua lege divina ex hypothese naturæ rationalis condita: hoc enim essentialiter exigit sapiens & efficax naturæ rationalis existentis gubernatio. Ergo præceptum est aliqua lege, non libera Deo, sed necessaria ex hypothese naturæ rationalis condita. Sed talis lex non est, nisi lex naturalis: omnis enim lex divina positiva libera Deo est etiam ex hypothese naturæ rationalis existentis. Ergo, &c.

Porro in Resp. dictum est, legem naturalem præcipere id omne, quod ex natura sua necessarium est, &c. quia duplex est naturaliter honestum, unum cuius ommissio naturam rationalem dedecet, & quod proinde necessarium est ad vivendum honestè; alterum verò, cuius ommissio non dedecet naturam rationalem, & quod proinde ad vivendum honestè necessarium non est: hoc lex naturalis consulit tantum, alterum verò præcipit.

RESPONSIO III.

Lex naturalis, aliquid fieri præcipiens, non solum præcipit actum, sed etiam modum virtutis.

Q 4

Prob.

Prob. Nam præcipere etiam modum virtutis, est præcipere non solum ut aliquis fiat, sed etiam ut fiat modo naturam rationalem decente. Atqui lex naturalis præcipiens, non solum præcipit ut fiant actus, quorum omisso naturam rationalem dedecet, sed etiam ut fiant modo decente naturam rationalem. Ergo, &c. *Prob. min.* Nam lex naturalis præcipit creaturæ rationali, ut vivat honestè & conformiter ad naturam rationalem. Atqui ad vivendum honestè, & conformiter ad naturam rationalem, requiritur non solum ut fiant actus, quorum omisso naturam rationalem dedecet, sed etiam fiant modo naturam rationalem decente.

Ex his sequitur legem naturalem, sive præcipientem, sive etiam prohibentem, adequatè impleri non posse, nisi per actus honestos, & moraliter bonos, quibus videlicet vel honestum aliquod prosequimur, vel averfamur aliquod inhonestum modo convenienti naturæ rationali, quæ rationalis est, ac proinde ex motivo naturæ rationali, quæ rationalis est, consentaneo, & cum omnibus aliis circumstantiis ei convenientibus, aut saltem non disconvenientibus.

Dices. Qui v. gr. restituit debitum, servat præceptum naturale, licet restituat modo indebito. Ergo lex naturalis non præcipit modum virtutis. *R.* Eum qui restituit debitum, sed modo indebito, satisfacere quidem præcepto naturali, quo præcisè præcipitur restitutio debiti, unde non tenetur ad novam restitutionem; ac non satisfacere præcepto naturali, quo præcipitur ut omnia fiant, ac proinde ut hæc restitutio fiat modo convenienti naturæ rationali, quæ rationalis est. Unde neg. conf.

RESPONSIO IV.

Inter actus humanos aliqui non solum prohibentur, sed etiam irritantur lege naturali.

Prob. Nam 1. quando ex natura rei deest potestas moralis circa aliquem actum, actus ille non solum prohibitus est, sed etiam irritus jure naturali. Talis est v. gr. donatio rei jam alteri donatæ, quia ex natura rei deest in donante potestas donandi rem jam donatam: qui enim donat rem aliquam, transfert à se dominium illius, proindeque hoc ipso ex natura rei caret potestate donandi illam alteri. At verò donatio rei jam promissa alteri, est quidem prohibita jure naturali; jus enim naturale præcipit, ut res donetur ei, cui promissa est: ac non est jure naturali irrita, quia promissio non transfert rei dominium in promissarium, & sic cum promissione uni facta, manet in eo qui promissit, moralis potestas donandi rem alteri.

2. Quando adest quidem potestas moralis, sed deest usus & applicatio hujus potestatis circa actum aliquem, hic actus non solum prohibitus est, sed etiam irritus jure naturali. Sic v. gr. si Titius solutus matrimonium contrahat cum soluta, putà Bertha, putans se contrahere cum Maria, & volens cum illa contrahere, contractus jure naturali irritus est: licet enim uterque potestatem habeat contrahendi, deest tamen usus & applicatio talis potestatis circa talem personam, & ita hæc potestas nihil operatur. Nam ex natura rei potestas contrahendi nullum habet effectum, nisi ea utaris, eamque applies.

Ratio à priori pro utroque casu est, quia natura rerum, circa quas lex naturalis versatur, est fundamentum & mensura illius. Ergo sicut lex naturalis præcipit aliqua, quia eorum omisso, & aliqua prohibet, quia eorum commissio ex natura sua naturam rationalem dedecet, ita irritat aliqua, quia ex natura sua talia sunt, ut natura rationalis postulet ea esse invalida. Item dictamina practica rectæ rationis sunt intimatio & promulgatio legis naturalis. Unde sequitur legem naturalem præcipere ea omnia, quæ recta ratio dicitur esse facienda, & ea omnia prohibere, quæ recta ratio dicitur esse facienda non esse. Ergo propter eandem rationem lex naturalis irritare dicenda est ea omnia, quæ recta ratio pro nullis dicitur esse habenda.

RESPONSIO V.

Lex naturalis obligat in conscientia circa ea omnia, quæ Deus, ut auctor naturæ, statuit sive præcipientes, sive prohibendo, sive etiam irritando.

Prob. 1. Ex Apostolo Rom. cap. 2. ubi loquens de gentilibus sic ait: *Quicumque sine lege (scripta) peccaverunt, sine lege (scripta) peribunt*, nempe propter peccata contra legem naturalem commissa. Non perirent autem gentiles propter peccata contra legem naturalem commissa, si lex naturalis non obligaret in conscientia; & qui contra legem naturalem graviter peccant, non incurrerent reatum culpæ & damnationis æternæ.

Prob. 2. Ratione: quia lex naturalis est ordinatio Dei pro supremo suo jure alia præcipientis, prohibentis alia tantum, alia irritantis simul & prohibentis. Atqui Deus sic pro supremo suo jure ordinans, obligat in conscientia. Ergo, &c. *Quod confir.* Quia legi naturali nihil deest ad obligandum in conscientia. Ad hoc enim tria tantum requiruntur, nempe potestas obligandi in legislatore, efficax recipia obligandi voluntas, & hujus voluntatis intimatio practicè & per modum imperii facta subditis. Hæc autem tria ad sunt respectu legis naturalis: cum sit ordinatio & constitutio Dei per dictamina practica rectæ rationis practicè & imperativè intimantis voluntatem suam obligativam ad faciendam vel omittendam ea, quæ natura rationalis, quæ talis, fieri vel omitti postulat. Lex igitur naturalis obligat sub culpa mortali, vel veniali, prout ejus materia gravis est, vel levis; sive, quod idem est, prout illius, quod præcipit aut prohibet, omisso aut commissio naturæ rationali, quæ tali, graviter vel leviter repugnat.

Obj. Lex non potest obligare ad pœnam, quam non potest manifestare. Atqui lex naturalis non potest manifestare pœnam æternam: nam pœna æterna non potest cognosci solo lumine naturali. Ergo lex naturalis non potest obligare ad pœnam æternam, & consequenter non potest obligare sub culpa mortali, quæ inductiva est reatus pœnæ æternæ. *Resp. neg. major.* Nam ut delinquens incurrat reatum alicujus pœnæ, necesse non est ut pœnam illam cognoscat sive per legem, sive aliunde, sed satis est, si faciat actum dignum tali pœna, & actus illius malitiam cognoscat, aut saltem non ignoret nisi culpabiliter, & hæc ignorantia sit graviter culpabilis, quando pœna propter actum infligenda gravis est.

ARTICULUS III.

Utrum lex naturalis sit necessaria.

RESPONSIO.

Lex naturalis non est necessaria absolute, sed est necessaria ex hypothesi præsentis, in qua natura rationalis condita est cum usu rationis ac libertatis circa bonum & malum, & cum fragilitate sibi contraria naturali.

Prob. 1. pars. Nam lex naturalis non est magis necessaria, quam rationalis creatura, cui fertur. Atqui creatura rationalis non est absolute necessaria: potuit enim Deus abstinere à productione creaturæ intellectualium: cum Deus liberè producat quidquid producit ad extra, atque ita illud producat, quia vult, ut posset non producere, & non produceret, si noller. Ratio à priori est, quia sibi ipse sufficit, nec ad esse, aut bene esse indiget alio, quod sit extra se.

Prob. 2. pars. Quia ex hypothesi quod Deus voluerit producere creaturam rationalem, non potuit non velle illam gubernare sapienter, & modo sanctitati suæ convenienti: hoc enim pertinet ad ideam entis, quo nihil melius cogitari potest. Atqui ad sapientem, & sanctitatem divinam convenientem gubernationem creaturæ rationalis, condita cum usu ac libertate circa